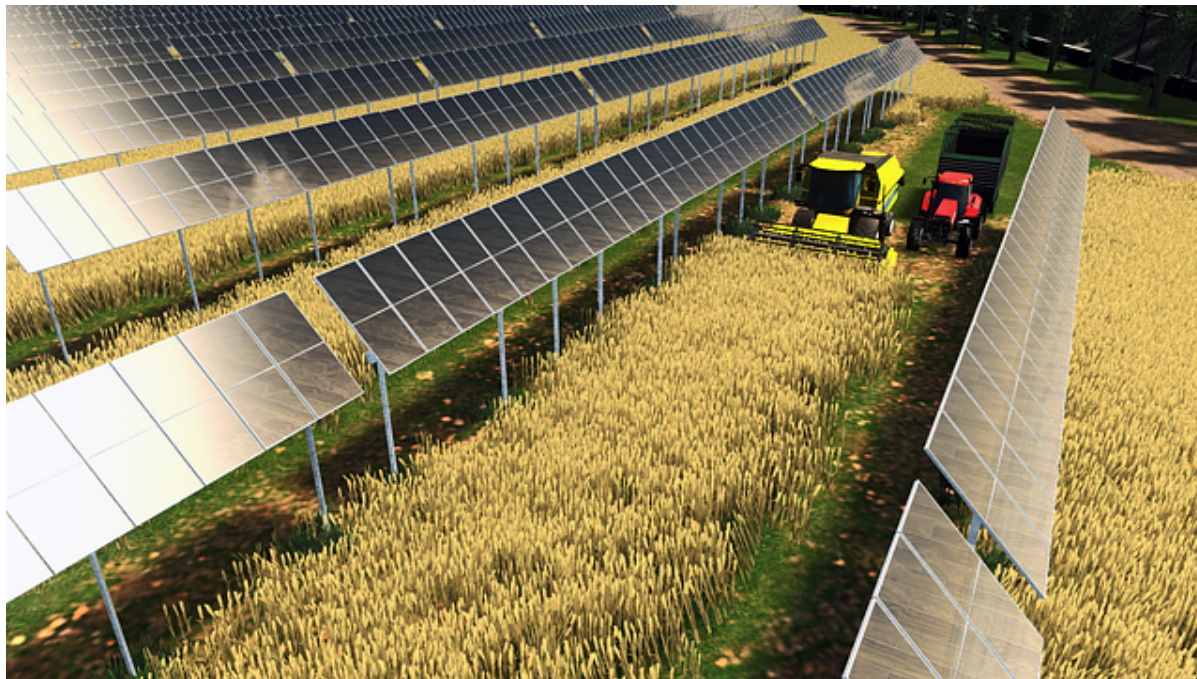

Agrivoltika. Boli sme sa pozrieť v Rakúsku, kde funguje.

Výroba elektriny zo slnka nemusí ísť na úkor využitia pôdy na pestovanie poľnohospodárskych plodín. Tzv. agrivoltika umožňuje oboje, navyše, ako ukazujú skúsenosti z prevádzky agrivoltickej elektrárne EWS Sonnenfeld v rakúskom Bruck an der Leitha, fotovoltaické panely môžu aj zlepšiť výnosy poľnohospodárov. Na Slovensku rozvoju tejto formy výroby zelenej energie bráni legislatíva. Slovenská asociácia udržateľnej energetiky (SAPI) a Slovenská poľnohospodárska a potravinárska komora (SPPK) by uvítali odstránenie týchto bariér.

Tzv. agrivoltika, teda kombinácia fotovoltaickej elektrárne a využitia pôdy v rámci takejto elektrárne na pestovanie poľnohospodárskych plodín, sa teší rastu nielen v Európe, ale aj v Japonsku, Číne či v USA. „Agrivoltika je nielen riešením, ako nezaberať úrodnú pôdu na výrobu elektriny, ale pre poľnohospodárov prináša viaceré iné výhody. Nielen ďalší príjem z výroby elektriny, ale aj úsporu závlah či podporu biodiverzity na obrábaných poliach,“ vysvetľuje dôvod rastu záujmu o túto technológiu Ján Horváth, člen výkonného výboru SAPI-Slovenskej asociácie udržateľnej energetiky.

Win-Win pre poľnohospodárov aj energetiku

Agrivoltická elektráreň sa od bežnej fotovoltaickej elektrárne odlišuje tým, že fotovoltaické panely sú upevnené vo väčšej výške a panely sa dokážu otáčať až o 360 stupňov. Vďaka tomu, že nie sú pevne upevnené ako klasické fotovoltaické moduly, dokážu poľnohospodári obrábať pôdu pod nimi aj poľnohospodárskymi mechanizmami. „Fotovoltaické panely sú umiestnené nad pestovanými plodinami, čím im poskytujú prirodzený tieň a zároveň vytvárajú lepšiu mikroklimu, ktorá menej vysušuje pôdu. Tým, že sa počas dňa otáčajú, zároveň umožňujú plodinám dostať aj potrebný slnečný svit. Zároveň chránia pôdu čiastočne aj pred vetrom, ktorý ju nekrytú vysušuje,“ dodáva J. Horváth.

Potvrdzujú to aj skúsenosti z agrivoltickej elektrárne EWS Sonnefeld v prihraničnom rakúskom meste Bruck an der Leitha, kde na 5 hektároch okrem poľnohospodárskej produkcie vyrobí aj 3600 megawatthodín elektriny, teda pokryjú spotrebu približne 1000 domácností. „Napríklad v roku 2024 boli až o 10 % vyššie výnosy poľnohospodárskych plodín na plochách zakrytých panelmi ako na susediacich plochách bez nich. Súvisí to s mikroklimou, ktorú vytvorili, v zimných mesiacoch bola pôda pod panelmi o 0,3 °C teplejšia, počas leta zase až o 5 °C chladnejšia,“ vysvetľuje skúsenosti

s agrivoltikou Michael Hanneschläger zo spoločnosti Energiepark, ktorá prevádzkuje agrivoltickú elektrárňu [EWS Sonnenfeld](#) v prihraničnom rakúskom meste Bruck an der Leita.

Ako dodáva M. Hanneschläger, samotné technológie na výrobu elektriny zaberú iba 2 % z 5 hektárov, ktoré využíva táto elektrárňa. Ďalších 80 % využívajú poľnohospodári na pestovanie plodín a 18 % plochy, kopírujúcej ako pásy konštrukcie s fotovoltickými panelmi, slúži ako tzv. biodiverzitné pásy. „V rámci nich sú trvalo bez väčších zásahov vysiate kvetiny a rastliny s cieľom prilákať na obrábanie poľa opelovače a hmyz,“ dodáva M. Hanneschläger.

Na Slovensku zatiaľ stopka

Na Slovensku dnes výstavbu agrivoltických elektrární neumožňuje legislatíva. Tá totiž dovoľuje využívať ornú pôdu buď na poľnohospodársku výrobu alebo ju preklasifikovať na priemyselné účely, v rámci ktorých je aj výroba elektriny. Plodiny dopestované na pôde klasifikovanej na priemyselné účely nie je možné predávať na spracovanie na potraviny a poľnohospodár na túto plochu nemôže žiadať ani dotácie. „V iných krajinách je už dnes bežná klasifikácia pôdy na duálne využitie, teda pestovanie plodín a výrobu elektriny. O podobnú zmenu sa snažíme na Slovensku už roky, no bezvýsledne,“ vysvetľuje J. Horváth.

Vytvorenie podmienok pre dvojité využitie pôdy v rámci agrivoltiky aj na Slovensku by uvítala aj Slovenská poľnohospodárska a priemyselná komora (SPPK). Stabilný príjem z výroby elektriny by podľa SPPK slovenským poľnohospodárom určite pomohol lepšie zvládať aj roky, kedy v dôsledku počasia nie je úroda úplne optimálna. „Ešte zaujímavejší je prínos agrivoltiky pre pestovanie plodín, najmä z hľadiska zlepšovania mikroklimy pod panelmi, najmä v čase, kedy zažívame čoraz extrémnejšie teploty v pestovateľskej sezóne,“ dodáva predseda SPPK Andrej Gajdoš.

V Rakúsku už v súčasnosti napríklad pripravujú aj agrivoltické elektrárne vo vinárskych oblastiach, kde okrem zlepšenia mikroklimy dokážu chrániť vinič aj pred krupobitím, ktoré dokáže zničiť významnú časť úrody pestovateľov viniča. „Zmena, ktorá by umožnila poľnohospodárom ťažiť z agrivoltiky, by štát nič nestála. Veríme, že sa nám podarí konečne s ministerstvom pôdohospodárstva túto tému posunúť dopredu,“ hovorí predseda SPPK Andrej Gajdoš.